

Na Zakázaném vzdělání vyšla v překladu nová [knihla Stalinova ekonomika](#) od Valentina Jurjeviče Katasonova, rok vydání 2014 a 2016 (doktor ekonomických věd, profesor katedry mezinárodních financí Moskevské státní vysoké školy mezinárodních vztahů ministerstva zahraničních věcí Ruské federace, předseda Ruské ekonomické společnosti S. F. Šaranova). Je třeba ji hodnotit prizmatem [Koncepce sociální bezpečnosti](#), protože některé jeho závěry nejsou plně v souladu s teorií řízení v jejím rámci, přesto je kniha velmi dobrá a obsahuje mnoho zajímavých údajů. Uvedu úryvky z úvodu ke knize. (Komentáře autora jsou uvedeny kurzívou včetně tučného vyčlenění v textu.)

Sice se dnes něco málo o **ekonomice sovětského období** přece jen píše a říká, ale téměř bezvýhradně v negativním pojetí. Většinou je dané období **podrobena zdrcující kritice** jako neefektivní, nekonkurenceschopné, a dokonce jako sociálně nespravedlivé. Pokud však toto pojetí prozkoumáme pozorně, zjistíme, že se **v 99% případech týká ekonomiky posledních 30 až 35 let existence SSSR**, čili pozdější sovětské ekonomiky. Jinými slovy, kritika se týká období, kdy byli u kormidla moci takoví představitelé jako N. S. Chruščov, L. I. Brežněv nebo M. S. Gorbačov. Je potřeba přiznat, že kritika pozdější sovětské ekonomiky je v mnohém spravedlivá. **Ale úskočnost a dokonce podlost kritiky spočívá v tom, že závěry činěné nad pozdější sovětskou ekonomikou, jsou přenášeny na ekonomiku stalinského období.** *Jinými slovy, po Stalinově smrti se vrcholek davo-„elitářské“ pyramidy opět zmocnil řízení a začal zcela plánovitě přebírat řízení od spodku pyramidy. Cílem bylo postupně učinit ekonomiku neefektivní a společenský řád pro lidi nesnesitelný, aby se fakticky sami vzdali řízení své společnosti. Jak se říká, když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.*

Čtyřiasedmdesát let existence SSSR (od roku 1917 do roku 1991) lze rozdělit na několik období, která se od sebe vzájemně podstatně liší řadou ekonomických a politických příznaků:

1. Období „válečného komunismu“ (1917 - 1921)
2. Období nové hospodářské politiky - NEP (1921 - 1929)
3. Období industrializace a výstavby základů socialismu (1929 - 1941)
4. Velká vlastenecká válka a poválečná obnova hospodářství (1941 - 1948)
5. Období mírového rozvoje na základě Stalinova modelu ekonomiky (1948 - 1956)
6. První období demontáže Stalinova modelu ekonomiky (období Chruščova 1956 - 1964)
7. Druhé období demontáže Stalinova modelu ekonomiky (období přípravy a provedení Kosygin-Libermanovy reformy: 1964 - 1969)
8. Období stagnace (1969 - 1985)
9. Období přestavby a aktivního ničení pozůstatků Stalinova modelu ekonomiky (1985 - 1991)

Už jen rozepsání těchto bodů by vám mělo napovědět, jak se algoritmicky vyvíjela socialistická ekonomika. Na začátku boj o její směřování. Globální „elita“ plánovala za pomoci marxismu fakticky udusit vzrůstající vzdor dělnického hnutí, jeho vzpouru a touhu lidí po lepším životě. Protože však to „elita“ musí dělat skrytě, za pomoci polopravd a lží, povedlo se naopak lidem v Sovětském svazu ve Stalinově období využít marxismus k budování lepšího života. Když se jim tedy nakonec povedlo zlomit procesy nastartované globální „elitou“, následovala v odpověď 2. světová válka, respektive Velká vlastenecká válka, tedy pokus na šesté prioritě zničit směřování ve vývoji společnosti, které nebylo v souladu s cíli vrcholku davo-„elitářské“ pyramidy a pokud možno vybit kádrovou základnu, což se bohužel v mnohém podařilo. Následně se po Stalinově smrti v roce 1953 se „elitě“ prostřednictvím kombinace strukturního a bezstrukturního řízení povedlo opět se zmocnit řízení v SSSR.

První a druhé období lze označit za ranou ekonomiku SSSR. Třetí až páté období se vztahují ke Stalinově ekonomice. Šesté až deváté období zahrnují pozdější ekonomiku SSSR, kterou lze nazvat poststalinskou ekonomikou a z širšího hlediska ji lze označit za ekonomiku přechodu od socialistického modelu k modelu kapitalistickému. Někteří nesmiřitelní západní kritici, zaujímaví

pozice přísně „čistého“ socialismu, pojmenovali **poststalinské období historie SSSR jako období příznaků obnovy kapitalismu.**

Po svém odchodu J. V. Stalin zanechal dědictví v podobě mohutného národního hospodářství, které podle většiny ukazatelů zaujímal první místo v Evropě a druhé na světě po USA. *(Aniž by SSSR vysával zdroje z celého zbytku světa, jako to neustále činily USA a Západ obecně! Dodávám já. A založené na zcela jiném přerozdělování zdrojů uvnitř společnosti, na které nakonec nezbylo než reagovat i Západu, jestliže chtěl SSSR položit na lopatky, odtud vznik sociálního státu v západních „vyspělých“ ekonomikách založených na parazitování na zbytku světa)* Od té doby už uplynulo šest desítek let. Za toto období jsme přišli o značnou část materiálně-technické základny, zejména během posledních 20 až 25 let destruktivních demokratických „reform“. Ale zůstalo nám jiné, dost možná cennější dědictví – zkušenosti z výstavby Stalinovy ekonomiky. **A toto dědictví nám nikdo nemůže vzít.** *(Pokud se nevnasnaží nás fyzicky zlikvidovat, a to se týká jak Ruska a východní Evropy, tak i té Západní, kde se odrazila činnost bolševiků v podobě nutnosti zřídit tam sociální stát, který je z hlediska vrcholku pyramidy nežádoucí! To jsou totiž zase ty zkušenosti a dědictví západních občanů, kterých se nehodlají bez boje vzdát.)* Zda je využijeme, to záleží pouze na nás.

Používáme pojem „Stalinova ekonomika“ nejen proto, že se daný model ekonomiky vytvářel a rozvíjel v době, kdy u kormidla stranického a státního řízení byl J. V. Stalin. Děláme to především proto, že **Stalin osobně byl hlavním architektem tohoto modelu ekonomiky.**

Jako hospodář a státník se odpoutával od **dogmat** marxismu-leninismu *(leninismu po Leninově smrti, neboť již sám nebyl schopen je uvádět na pravou míru, a to se potom dogmata tvoří velmi snadno, tak nějak „samy o sobě“!),* a právě navzdory dogmatu o nutnosti světové revoluce zformuloval vlastní tezi o možnosti vítězství socialismu v jednotlivých státech. Přitom neměl na mysli nějakou abstraktní zemi, ale konkrétně Sovětský svaz.

V úloze národohospodáře-praktika Stalin dosáhl mnohem více. Právě díky jeho politické vůli a umu se podařilo vytvořit takovou ekonomiku, jejíž větší část se ocitla mimo peněžně-zbožní vztahy, mimo působení proslulého zákona hodnoty. To de facto znamenalo, že dokázal vyrvat zemi **ze škrtícího sevření kapitalismu** *(nepřipomíná vám to něco?).* A v tom je jeho zásluha.

Aby bylo možné objasnit podstatu Stalinovy ekonomiky, pokusím se vyčlenit její základní příznaky. Zde jsou ty nejdůležitější z nich:

1. celospolečenské vlastnictví výrobních prostředků;
2. rozhodující úloha státu v ekonomice;
3. **využití družstevní formy hospodaření a malovýroby zboží jako doplňku ke státním formám hospodaření;**
4. centralizované řízení;
5. direktivní plánování;
6. jednotný národohospodářský komplex;
7. mobilizační charakter;
8. maximální soběstačnost (zvláště do doby, než vznikl socialistický tábor);
9. zaměření se především na naturální (fyzické) ukazatele; **hodnotové (cenové) ukazatele hrály vedlejší úlohu;**
10. **odmítnutí ukazatele zisku jako hlavního hodnotového ukazatele** a zaměření se na snížení vlastních nákladů výroby;
11. **periodické snižování maloobchodních cen;**
12. omezený charakter peněžně-zbožních vztahů;
13. **jednourovňový typ bankovního systému a omezený počet bank;**
14. dvouokruhový systém vnitřního peněžního oběhu (hotovostní a bezhotovostní oběh);
15. urychlený rozvoj skupiny odvětví A (výroba výrobních prostředků) ve vztahu ke skupině odvětví B

(výroba předmětů spotřeby); *(zde je nutné si připomenout zaostalost Ruska v průmyslu jako takovém!)*

16. zvláštní prioritou rozvoje obranného průmyslu jako záruky bezpečnosti země;
17. státní monopol zahraničního obchodu a státní devizový monopol;
18. odmítnutí konkurence a její výměna za socialistickou soutěž;
19. spojení materiálních a **morálních stimulů** práce;
20. **nepřípustnost nepracovních příjmů i soustředění nadbytečných materiálních výhod v rukách jednotlivých občanů**; (!!!!!!! dodávám já)
21. zabezpečení životně nezbytných potřeb všech členů společnosti a **neustálé zvyšování životní úrovně**, společenský charakter přivlastňování, organické spojení osobních a společenských zájmů a další.

Mnohé z výše uvedených příznaků spolu úzce souvisí a jakoby přecházejí jeden do druhého. Význam těchto anebo dalších příznaků se v průběhu tří desítek let existence Stalinovy ekonomiky měnil *(tolik k dogmatizaci anebo pružnému reagování na objektivní stav řízeného objektu!)*.

Stalinova ekonomika začala ztrácet mnohé své podstatné rysy z důvodu chyb a omylů státních a stranických funkcionářů, stojících v čele země po Stalinově smrti. *(Co je z pohledu jednoho chybou řízení, je z pohledu jiného cílem jeho řízení! Vzpomeňme například na metody bezstrukturního řízení a ovládnutí lidra)*. Ekonomiku poškodila Chruščovova neschopnost a jeho neúspěšné hospodářské experimenty. Patřily sem šílené projekty přeměrování řek plynoucích na sever, a mnohé další. *(Opět připomínám skvělé shrnutí těchto „chyb“ a „omylů“ ve videu www.youtube.com/watch?v=KsGn0-j33fg&t=50s historika Nikolaje Sergejeviče Sapelkina)* Záporně zapůsobila reforma Kosygina-Libermana, která **přeorientovala ekonomiku na zisk jako na hlavní orientační bod**. Ale to nebyly hlavní důvody zničení Stalinovy ekonomiky. Začal se měnit člověk. Začal se rozpadat soulad mezi veřejnými a osobními zájmy. „Moje“ se dostalo nad „naše“. *(A opět jen tak samo o sobě? Nebo v tom třeba hrály roli reformy ve školství?)* Materiální podněty práce získaly převahu nad morálními. **Na práci se přestalo nahlížet jako na životní potřebu a začala být vnímána jako břemeno**. Stalin dokonale chápal význam lidského faktoru a úlohu nového člověka zvažoval v různých variantách. Ale tato úloha nebyla v plném rozsahu splněna, její naplnění zřetelně zaostávalo za úspěchy dosaženými v rozvoji výrobních sil ve výstavbě materiálně-technické základny socialismu. *(Nízkofrekvenční procesy tak nakonec porazily vysokofrekvenční.)* Říká se, že Stalin prostě nestihl tuto úlohu vyřešit, protože tragicky odešel ze života. Ale ani to není to hlavní. Vytvoření nového člověka mohlo vzniknout a také vznikalo pouze na ideové základně učení marxismu-leninismu. *(Jinými slovy na neměnných dogmatech, která se vždy dají zneužít, jsou-li posílána ad absurdum...)* Toto učení však je ve své podstatě hluboce materialistické a není určeno k výchově člověka s takovými kvalitativními charakteristikami, jaké si žádala Stalinova ekonomika. *(S tím se dá souhlasit, protože nebylo určeno ve svém primárně plánovaném účelu k tomu, aby se lidem žilo lépe, ale aby zůstali ovladatelní. Lidé neznali [šest priorit řízení](#) a nepřikládali některým věcem proto dostatečnou váhu.)* Řešení takovéto úlohy bylo možné pouze ve společnosti, v níž se velké vážnosti dostává křesťanské církvi, která má dvoutisícileté zkušenosti s výchovou nového člověka. *(Tak tady s autorem v této poslední větě zásadně nesouhlasím, neboť jak známo praxe je kritériem pravdy a působení křesťanských církví vždy vedlo k upevňování moci vrcholku pyramidy a zotročování zbytku společnosti! Není to o tom, že by křesťanství jako takové bylo až tak špatné a nebyly v něm dobré myšlenky, ale o tom, že záleží na tom, komu se nástroj dostane do rukou. Potom může být použit buď k blahým nebo neblahým účelům... Z mého pohledu se tento nástroj bohužel již zcela zdiskreditoval!)*

Čtenářům předkládaná práce si neklade za cíl všestranný a detailní výzkum všech rysů a všech stránek Stalinovy ekonomiky, ani vyčerpávající vysvětlení příčin její demontáže a rozbití. V podstatě se jedná o řadu poznámek autora k některým klíčovým problémům Stalinovy ekonomiky. Cílem práce je přimět čtenáře porovnávat a pochopit, že **nám vnucované vnímání tržní (kapitalistické) ekonomiky, jako nejrozvinutější, nejvíce efektivní a nejvíce konkurenceschopné, je mýtus anebo**

dokonce vyložený podvod. O to zřejmější bude po seznámení se Stalinovou ekonomikou zřejmá lživost lákavých výzev k vyvedení Ruska z nynějších ekonomických pastí použitím různých druhů liberálních prostředků, jakými jsou zahraniční investice, úvěry, investiční fondové trhy, investiční prostředí a všelijaké další chiméry.

A pokud, bohdá, začne duchovní, politické a ekonomické obrození Ruska, tak budeme potřebovat maximální mobilizaci všech sil a zdrojů společnosti. Tehdy se zkušenosti Stalinovy ekonomiky stanou krajně žádanými.

~~~

Autor: Irena Aneri

Zdroj: <https://kob-forum.eu/2023/01/21/stalinova-ekonomika-i>

Sdílet